

Vastaus kirjalliseen kysymykseen alle 18-vuotiaiden aseman turvaamisesta esitutkinnessa

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Eeva-Johanna Elorannan /sd näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 444/2020 vp:

Mitä hallitus aikoo tehdä alle 18-vuotiaiden rikoksen uhrien aseman parantamiseksi?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Esitutkintalain 4 luvun 7 §:n mukaan alle 18-vuotiasta on kohdeltava esitutkinnessa hänen ikänsä ja kehitystasonsa edellyttämällä tavalla. Laissa ei säädetä esitutkinna kiireellisestä toimittamisesta silloin, kun asianomistaja on alle 18-vuotias. Tutkinna vaatimaan aikaan vaikuttavat tapauskohtaiset olosuhteet, kuten asian laatu ja laajuus.

Tarve asian kiireelliseen käsittelyyn lapsiin kohdistuvien rikosten tutkinnessa on otettu huomioon poliisin ohjeistuksessa. Poliisihallituksen ohjeen ”Lapsi poliisitoiminnassa ja esitutkinnessa” (POL-2019-34669) mukaan lapsen ollessa rikosasiassa asianosaisena esitutkintatoimenpiteet tulee käynnistää viipymättä. Ohjeessa todetaan myös, että koska lapsen kertomus on usein keskeinen ja jopa ainoa näyttö häneen kohdistuneessa rikosepäilyssä, esitutkintatoimenpiteet tulee suorittaa aina viipymättä. Lapsen kuuleminen pitkän ajan kuluttua epäilystä tapahtumasta voi heikentää lapsen kertomuksen laatua ja luotettavuutta.

Oikeusministeriön asettama rikoksen uhrin tarpeet huomioon ottavia hyviä käytäntöjä kartoittanut työryhmä arvioi myös rikosprosessin kestoa lapsiin kohdistuvissa rikoksissa (Oikeusministeriön mietintöjä ja julkaisuja 44/2018). Työryhmä piti rikosprosessin pitkää kestoa lapsiin kohdistuvissa rikoksissa ongelmana ja ehdotti, että syitä keston selvitetään tarkemmin. Työryhmän ehdotusten pohjalta on käynnistetty tutkimushanke rikosprosessien kestosta lapsiin kohdistuvissa seksuaalirikoksissa. Tutkimushankkeen toteuttaa Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutti. Hanke päättyy vuoden 2020 lopussa.

Oikeusministeriö on 27.5.2020 asettanut työryhmän arvioimaan keinoja tehostaa rikosprosessia ja esitutkintalain muutostarpeita. Työryhmän työssä tullaan arvioimaan myös rikosprosessin kestoa lapsiin kohdistuvissa rikoksissa ja mahdollisia lainsäädännön muutostarpeita tältä osin.

Lapsiuhrin asemaa kehitetään lisäksi edistämällä Lastenasiaintalo-mallin (Barnahus) laajentamista. Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen koordinoiman hankkeen yhtenä tavoitteena on lapsiin

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 444/2020 vp

kohdistuvien rikosten oikeusprosessin keston lyhentäminen. Viiveisiin pyritään vaikuttamaan erityisesti varhaisen monialaisen viranomaisyhteistyön kautta. Tavoitteina on myös lapsiystävällisten kohtaamisten ja tilojen varmistaminen lasta kuultaessa sekä väkivaltaa kokeneiden lasten tuen ja hoidon varmistaminen.

Helsingissä 25.06.2020

Oikeusministeri Anna-Maja Henriksson